

СТАНОВИЩЕ

от проф. Румен Дончев Даскалов, д.н.,
Нов български университет, 3.1. Социология, антропология и науки за
културата
за конкурса за научната длъжност професор
по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за
културата, обявен в Държавен вестник, бр. 38 от 8.05.2018 г., с кандидат
доц. д-р Магдалена Борисова Елчинова

Запознах се с монографичния труд на кандидатката за професор в НБУ Магдалена Елчинова със заглавие: «Невидимата общност: православните българи в Истанбул» (София, НБУ, 2017), както и с представените от нея други публикации по тази и сродни проблематики. Не бих искал да повтарям казаното от колегите, нито да описвам съдържанието на трудовете. Ще отбележа само няколко момента.

Най-напред новостта на проблематиката за малката общност на «стари българи» в Истанбул, потомци на хора от края на XIX – началото на XX век, към която като историк по формация и човек, занимавал се с проблемите на Българското възрождане, имам особено пристрастие. Наистина, това е съвсем малка общност от около петстотин човека, наследници на български емигранти от Егейска Македония и Одринска Тракия, но важен е не броят на общността - пък и добре знаем, че антропологията се занимава тъкмо с малки групи - а качеството на изследването. Важни са в частност поставянето на големи въпроси към малки социални контексти, теоретизирането и изпробването на различни методологии върху отделни случаи и извеждането по този начин на привидно дребното до по-високо ниво на абстракция и в крайна сметка до интереса на много хора. В това отношение кандидатката е постигнала много. В нейния труд се съдържат теоретично разработени върху конкретния случай на българската общност проблемите за паметта (но и изтласкването на спомените, което може да се разчете в неохотата на хората да говорят за живота на родителите им преди Истанбул), проблемите за формирането на етническа и национална етничност,

за границите и граничността, отделно за социалната вписаност в новата среда и социалния капитал там и пр. Всички тези проблеми са интерпретирани в светлината на различни теории и автори, като е постигнат баланс между есенциализма и конструктивизма, между пълна застиналост и пълна обтекаемост специално по отношение на етническата идентичност. Нека не забравяме, че се касае за хора, чиято ситуация е погранична, доколкото се чувстват българи, но не са родени в националната държава България, а освен това живеят при изменящи се политики, също на вражда, между националните държави България и Турция, а в турската си ситуация са не само етническо, но и верско малцинство. Отделно от това те са българи в космополитния Истанбул, родени там, и не могат да нямат и истамбулска идентичност и турско гражданство, а може би и някакъв вид произтичаща от това идентичност. Това е позволило на авторката да изпробва и проиграе различни теории за етнонационалността и то тъкмо върху подобна гранична ситуация, в което се е изявила нейната значителна изследователска способност. Отделно от това теренната методология на полу-структурирани интервюта, преки наблюдения и плътно описание е напълно издържана, както и изискването за повтаряне на теренната работа през няколко години, а има и обучателен елемент на водене на студенти на терен. Впрочем, същото умение и изследователска чувствителност се забелязва и в други по-кратки работи на доц. Елчинова, например тези за емигриралите български турци от социалистическо време и след това. Ще прекъсна тук, понеже няма смисъл да повтарям казано от други рецензенти, пък и не може да се каже всичко за години труд. Значителният брой цитирания на работите на кандидатката също свидетелстват за признание на този труд. Що се отнася до изследователските проекти, големият брой съставителства и съ-съставителства говорят сами по себе си.

Следвайки регламента стигам до учебната и преподавателската дейност, за които няма да цитирам цифри, без които така или иначе тази защита нямаше да се състои, искам да кажа само, че напълно удовлетворяват изискванията на нашия университет, които не са никак малки. Заетостта, работата в Мудъл, стажовете и практиките, Еразъм студентите и пр. са в нужния стандарт.

Административната дейност на доц. Елчинова е напълно позната – тя е ръководител на департамент Антропология от дълги години и то съвсем успешен. Иначе е участвала и в управлението на НБУ било официално, било когато се наложи за конкретни случаи.

Най-сетне, личните ми впечатления от доц. Елчинова се основават на години професионално сътрудничество и са отлични. Всички знаем затрудненията, които имат някои специалности в нашия университет, но тя полага максимални усилия за задържане и усилване на интереса към специалност Антропология. Нека отбележа, че доц. Елчинова винаги е открита за разговор и решаване на проблеми на колеги. Смятам, че и студентите са повече от удовлетворени от нейното ръководство на специалността. Разбирайки нейната загриженост работите да вървят отлично, все пак бих искал департаментните заседания да траят по-кратко.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед на казаното дотук и като израз на лично убеждение смятам, че изводът се налага от само себе си – доц. Елчинова напълно заслужава да бъде професор в нашия университет.

Проф. д.н. Румен Даскалов,
Нов български университет - София

10.09.2018 г.

София